

Makol; Jos. Kotnik s Kozjaka pri Konjicah — Ignacij Križman, Amalija Jelšek, Rožica Bizjakova in Rudolf Žnidaršič, vsi iz Dornberga na Goriškem; Josip Koren in Ana Scheimer s Proseka pri Trstu; Josipina Merhar s Kala pri Boveu na Tolminskem. Živili! Bog plati! Tovariši in tovarišice, ki še niste poslali letnine, ganite se! Zrno do zrna...

Kolekta poštnih znamk za učit. konvikt. Iz postojnskega okraja št. 29.

Hvale in posnemanja vredno. Poudarjali smo že, da se za „Domače ognjišče“ mnogo lahko stori pri roditeljskih večerih. To priliko je uporabila pri zadnjem roditeljskem večeru na tukajšnji slovenski deželnici naša marljiva in vrla koleginja ga. Olga Kobau, ki je staršem „Domače ognjišče“ tako-le priporočila: „Ker mi je čas prekratko odmerjen, moram mnogo mnogo opustiti, kar bi bilo še treba povedati. Zato pa tem topleje priporočam, čitajte, dragi starši, knjige, v katerih se piše o vzgoji otrok in ravnajte se po navedenih naukih! Pri nas je prav zdaj začel izhajati list, ki ima zelo plemeniti namen, poučiti starše o dobri vzgoji in pospeševati stik šole z domom. List se imenuje „Domače ognjišče“. Naročajte se nanj in čitajte ga! Ker nam je učiteljem in staršem večkrat nemogoče priti v osebno dotiko, naj ta novi list posreduje naše medsebojno občevarje.“ Nekateri tovariši širijo „Domače ognjišče“ res s hvalevredno požrtvovalnostjo. V nekatere kraje prihaja kar po 30 listov pod enim ovitkom, ki jih potem dotični tovariš razdeli med starše in pobere tudi naročnino. Dobre posledice na korist šole in učiteljstva se bodo v teh krajih kmalu pokazale in učitelj bo dobival obilno poplačan svoj trud. Za „Domače ognjišče“ se oglašajo sleherni dan novi naročniki; to je seveda zasluga učiteljstva dotičnih krajev. S prvo in drugo številko še lahko postržemo novim naročnikom. Tovariši in tovarišice, širite „Domače ognjišče“, ki povzdiguje ugled našega stanu in posameznikov izmed nas!

Naslov ravnatelja je dobil Janez Pezdich, nadučitelj v Kranju, v priznanje za zasluge, ki si jih je pridobil kot dvanajstletni član deželnega šolskega sveta v Ljubljani.

Z Gorenjskega nam piše tovariš: Imenovanje zastopnikov deželnega odbora v okrajnih šolskih svetih nas je bridko presenetilo. Pometali so ven, kar je bilo še dobrega. Doslej so se naši okrajni šolski sveti na svojo čast odlikovali pred deželnim šolskim svetom v tem, da so bila vendar res še neka avtonomna oblast, ki je ukrenila časih marsikaj na korist šolstvu, oziroma učiteljstvu. Spomnimo se samo na predlanske izsiljene disciplinarne preiskave proti članom deželne učiteljske skupščine! Proti komandi iz Ljubljane so vsi, izvzemši enega, sklenili, da nimajo nobenega člana zaradi tako lepo uspele obstrukcije zadeti nikake zle posledice. Gospod svetnik pl. Kaltenegger je takrat bridko pogorel. In takrat so v okrajnih šolskih svetih poleg zastopnikov učiteljstva, odločevali v prvi vrsti zastopniki deželnega odbora. Kadar je doslej šlo za to, da se obvarujejo posamezni učitelji pred ovađuškimi kaplani, so bili poleg učiteljev na braniku zastopniki deželnega odbora. Marsikako trpko, učitelju namerjeno iz Ljubljane, so zadržali okrajni šolski sveti — po zaslugi imenovanih zastopnikov. Res je bil doslej učitelj še precej varen pred „Domoljubovi“. In — bogovi so sklenili, da se mora to izpremeniti. „Učitelje nam dajte!“ je klical pobožni Izrael, in pometali so iz okrajnih šolskih svetov, kar je še bilo res liberalnega. Gospod Kaltenegger na eni strani, naš krščanski prijatelj dr. Šušteršič na drugi, pa še nekoliko naročenega, oziroma izprošenega pritiska od g. dež. predsednika — to je bilo dovolj. Plemeniti, modrokrvni dež. odbornik grof Barbo je plesal, kakor mu je žvižgal lepi tercet. On — zastopnik veleposestva, zastopnik kranjske nemško-liberalne stranke, ki se vedno baha s svojo ljubeznijo za šolo in za napredek — je šel tlačaniti plebejskemu dr. Šušteršiču — istemu dr. Šušteršiču — ki ga je bil nedolgo prej še nazival smrkavca in mu ponujal, oziroma že namerjal klofute. Gospod grof Barbo, kako bi Vi imenovali navadnega plebejskega učitelja, ki bi se vedel po Vašem vzoru? Jaz — skromni pisalec teh vrstic — bi si upal postopati pravilnejše, bodisi kot plemenitaš, bodisi kot zastopnik stranke, ki vedno povdarja svoja napredna načela. Gospod urednik! Verujte, da smo resnično ogorčeni zaradi novih imenovanj. Osebito učiteljstvo kranjskega okraja ima povoda dovolj k temu. Osebo

damo radi vso čast g. dr. Pernetu, a nadomestil Cirila Pirca ne bo nikdar! Mislimo si člana okrajnega šolskega sveta, kakršen mora biti, da ustreza vsem zahtevam, ki se smejo in morajo postaviti takemu — tak je bil Ciril Pirc. Kakor se je o neki priliki poudarjalo o dr. Tavčarju, da ga nima učiteljstvo boljšega prijatelja v deželnem šolskem svetu, tako smo tudi pri nas edini v tem, da ga nismo mogli želeli boljšega prijatelja v okrajnem šolskem svetu. In ravno njega so morali vreči! Gosp. grof Barbo, Cirila Pirca ste vrgli! Pomislite malo! In ves deželni odbor se nam kaže v čudni razsvetljavi, ako sme njegova večina postopati, kakor je postopala v tem slučaju. V tako eminentni kulturni zadevi postopa tako politično-strankarsko! Da, da, neki gospodi rastejo grebeni. Bivšega člana kranjskega okrajnega šolskega sveta, gospoda Cirila Pirca, pa zagotavljam v popolnem soglasju z vsemi svojimi tovariši, da mu ostanemo za njegovo, v vsakem slučaju nam izkazano prijateljstvo, resnično hvaležni in še vedno vdani kot svojemu pravemu prijatelju.

Umrli je gospa Franciška Hlebčeva, soproga tovariša Hlebca, učitelja pri D. M. v Polju. Naše iskreno sožalje!

Koliko časopisov imamo Slovenci. Slovenci imamo razmeroma jako veliko število časopisov. Kakor je razvidno iz uradnega seznama časopisov, izhaja letos 68 slovenskih časopisov, in sicer 20 političnih, 12 leposlovnih in znanstvenih in 36 strokovnih listov. Čehi imajo 1058, avstrijski Poljaki 344, Hrvati 54, Srbi 29 in Slovaki 17 časopisov.

„Za kravji smeh.“ „Slovenec“ pravi, da je to, kar odgovarjamo „Domoljubu“ na njegove napade — za kravji smeh. Dobro! Tako vsaj vemo, kdo in kaj so ljudje, ki pišejo „Domoljuba“. Za to odlično priznanje naj se sami zahvalijo finemu „Slovenčevemu“ okusu. Dober tek!

Prvi roditeljski večer na Gori pri Sodražici. Prvi roditeljski večer je priredila ljudska šola na Gori pri Sodražici, dne 24. februarja t. l. v pisarnici g. župana Janeza Gornika. Zbralo se je precejšnje število staršev in prijateljev šole, ki so z zanimanjem poslušali predavanje tovariša Clemente. Govornik je polagal staršem na srce, po katerih navodilih naj sodelujejo starši pri vzgoji otrok. Druga točka predavanja je bila: Škodljivi vpliv alkoholizma na mladino. Sklenilo se je prirediti vsak mesec po en roditeljski večer.

Iz Rakitne nam poročajo: Dne 27. februarja se je poslovil od nas učitelj gospod Janko Čepon. Bil je izvrsten delavec na svojem polju. Trudil se je mnogo, zakaj on je takorekoč postavil temelj šoli. Prejšnji večer se je zbralo mnogo vaščanov v gostilnici pri Logarju, da bi se poslovili od njega. Pri tem ga pa tudi otroci niso pozabili; darovali so mu krasen venec ter se poslovili od njega z lepimi besedami. Težko smo se ločili od njega in marsikateri je na tihem potočil solze. Naj bi bilo še mnogo takih učiteljev. Bog ga živi še mnogo let!

Računice za ljudske šole. Izkušnja uči, da metodiška pojasnila pravil v računih nimajo nikake vrednosti za učence. To spada v posebno metodiško knjigo, ki je namenjena le učiteljem. Učenci potrebujejo samo zbirko nalog in semtertja kot zgled kako nalogo, logično izračuneno brez vseh pravil. Pravila izvajajo učenci šele iz nalog po učiteljevem navodilu. Velik nedostatek sedanjih računice je premajhen in premalo pregleden tisk. Posebno težko se čitajo ulomki ter nepotrebno kvarijo oči. Tudi naloge iz spomina niso vselej srečno izbrane in večkrat premalo premišljene. Skrbeti je tudi, da so brez tiskovnih napak, posebno velja to pri številih, ker napačna števila kvarijo pogostoma ves račun.

Popravek. V notici „Šolska oblastva“ v zadnji številki stran 87, prva kolona, mora stati pravilno 26. marca, namesto napačnega 6. marca.

Razgled po šolskem svetu.

— **Splošno in obvezno obiskovanje ljudskih šol** hoče uvesti rusko ministrstvo, ali ta lepa in vse hvale vredna namera ima razne zapreke. Predvsem bi bilo treba 176.000 novih šol; tako v kijevski guberniji 8048, podolski 6750, volinjski 6585, poltavski 6473, hersonski 6119, hermski 5919 itd. Ako se račun za sezidanje ene šole samo 3000 rubljev, bi bilo torej treba za zidanje 176.000 novih šol več nego 500 milijonov rubljev. Kje jih naenkrat vzeti, o tem si sedaj beli lase rusko ministrstvo.

— **70 let učitelj.** Pač redko starost je doživel učitelj Rusi v Švici. Star je 101 leto in je 70 let izvrševal svoj lep in težavni poklic.

— **Teodor Vernaleken.** V Gradcu je umrl v starosti 95 let upokojeni ravnatelj učiteljskega na Dunaju in pedagoški pisatelj Teodor Vernaleken.

— **Angleški jezik na belgrajskem vseučilišču.** Da se vseučiliškim dijakom omogoči učenje angleškega jezika in angleške književnosti, je srbski naučni minister sprejel predlog profesorjev modroslovne fakultete ter je imenoval lektorjem angleškega jezika Davida Lawa, ki je ta jezik predaval na nekem vseučilišču na Francoskem.

— **Šolske počitnice v Berlinu** v l. 1907, se razdele tako-le: 1. Velikonočne počitnice se prične 23. marca in trajajo do 8. aprila. 2. Binkoštna od 17. do 24. maja. 3. Poletne od 5. julija do 13. avgusta. 4. Jesenske od 28. septembra do 8. oktobra. 5. Božične od 21. decembra 1907 do 7. januarja 1908.

— **Huda kazen na Poznanjskem.** Povodom znanega štrajka na Poznanjskem je v vasi Višek pisal barvar Cerajevski dve pismi tamošnjemu učitelju Güntherju, kjer ga je imenoval „Säugling der teutonischen Hyäne in den Ostprovinzen“. Za to žaljenje je dobil 6 mesecev zapora.

— **Šolsko-obvezni pouk v nemški Južni Afriki** je uveden od 1. decembra 1906. — Dotični zakon zapoveduje, da traja šolska doba od 6.—14. starostnega leta. Vsi otroci v okrožju 4 km morajo hoditi v dotično šolo. Otrokom je dovoljeno, zapustiti redni pouk z izpolnjenim 14. starostnim letom, in sicer le s posebnim dovoljenjem vlade. — Šolske zamude se lahko kaznujejo z denarno globo do 150 mark.

— **Angleški naučni minister Birell** je odstopil ter postal državni tajnik za Irsko. Kakor znano, je Birell propadel s svojimi prenosovami o ljudski šoli v gosposki zbornici. Njegov naslednik je Mac Kenna.

— **Učiteljske plače na Ogrskem.** V ogrskem ministrskem svetu se je sprejel predlog glede na ureditev učiteljskih prejemkov. Apponyi namerava predlog o regulaciji učiteljskih plač predlagati ogrskemu državnemu zboru še v tem zasedanju.

— **Šolske zdravilke** uvedejo baje v Avstriji. Šolski zdravniki bodo morali nadzirati zdravstveno stanje šolske mladine in jo opozarjati na možne nevarnosti. V ta namen bodo morali pregledovati mladino v šoli in ukreniti, kar je potreba. Šolski zdravnik bo dolžan preiskati začetkom šolskega leta vse otroke in določiti, kateri naj se oprosti n. pr. telovadbe, petja, ročnih del itd. Med letom bo moral večkrat obiskati šolo in ob nenavadnih nesrečah priskočiti takoj na pomoč. Za te posle se mu odkaže 40 K za vsak razred; ker je v Avstriji okoli 60.000 razredov, bo stala ta nova naprava okoli 2.400.000 K.

— **Praški mestni svet proti maturi.** Praška mestna zbornica je sklenila resolucijo, v kateri zahteva odpravo cele mature na srednjih šolah ali pa vsaj odpravo pismene in kar največjo olajšavo ustne mature.

— **Odpravljena matura.** Francoski naučni minister je odpravil izpit zrelosti na srednjih šolah. Minister meni: Ako se je dijak osem let učil kakor treba, pozna gotovo predmete toliko, kolikor se od njega zahteva. (Kdaj pridejo v Avstriji do takega pametnega spoznanja?)

Raznoterosti.

× **Letošnja zima.** Čez letošnjo zimo se pritožujejo vobče ljudje ter trdi, da od potresa še ni bilo take. Kaj je vendar temu vzrok? Kranjska dežela ima zaradi vpliva morske bližine večinoma oceansko podnebje. Ali kadar prevladujejo severni in vzhodni vetrovi, tedaj se pokaže vpliv kontinentalnega podnebja, in to je ravno letos.

× **Romanje v Meko.** Kakor znano, mora vsak Mohamedan enkrat v življenju v Meko. Meka je Turkom sveto mesto. Mohamed je l. 625. bežal iz Medine v Meko. Turki štejejo leta od tega dogodka, kakor kristjani od Kristusovega rojstva. Leta 1908. je romalo v Meko 90.000 ljudi; od pamtveka še ni bilo v enem letu toliko romarjev v Meki. To ogromno število je nastalo, ker je bilo za rusko-japonske vojne iz mnogih pokrajin romanje prepovedano, drugi vzrok pa je bila kuga v Bombay.

Listnica uredništva.

A. J. v. R., F. L. v. M., J. K. v. L. itd. Na svojo prošnjo, ki smo jo naslovili v 8. števil. (stran 86) na deželni šolski svet v Ljubljani, nismo dobili nobenega odgovora, zato Vam ne moremo dati pojasnila. Izkušali pa bomo kako drugače pozvedeti. — Nadaljevanje Strmskega članka „Beda našega kmeta“ smo morali zaradi tesnega prostora odložiti do prihodnje številke. — K. E. v. D. Hvala lepa za lep spominek! Pozdrav! Svoje somišljenike in somišljenice prosimo, naj v lastnem interesu širijo in priporočajo naš list!

Ustanovljeno 1842.

Električna sila.

Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52—10 tovarna oljnatih barv, laka in firneža

v Ljubljani, Miklošičeve ulice števil. 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi njiju priznana najboljši, črni, medli

lak za šolske table.

En ali dva krepka, zdrava

vajenca

(38) 2—1

se sprejmeta takoj v kovaško delavnico.

Dopisi na Andrej-a Kapus, kovaškega mojstra v Lescah (Gorenjsko) ali na šolsko vodstvo v Lescah.

Za pomladno in letno sezono

priporočam svojo bogato

zalogo trpežnega in finega sleškega sukna

V nadi, da me cenjeno učiteljstvo podpira s svojimi naročili, zatrjujem istemu, da mi bo prva skrb, da postrežem vsakomur z najboljšim blagom po najnižjih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

(39) 3—1

Ludovika Likarjeva, trgovka s suknom

Grahovo pri Rakeku, Notranjsko.

NB: Vzorci se pošiljajo franco.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14

(poleg stare g. Urbančeve trgovine)

priporoča v veliki izbiri

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno

(1) 52—10

moško perilo, kravate itd.

po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10% popusta!